

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
23. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA PEHOTA**

ZAKLJUČNA NALOGA

**TAKTIČNE VAJE Z BOJNIM STRELJANJEM PEHOTNEGA
ODDELKA**

Kandidat, slušatelj:

desetnik Robert Gorenčič

Mentor:

podpolkovnik Igor Iskrač

Maribor, november 2012

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
Slovenska vojska
Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje
Šola za častnike

ZAKLJUČNA NALOGA

TAKTIČNE VAJE Z BOJNIM STRELJANJEM PEHOTNEGA ODDELKA

Kandidat, slušatelj: des. Robert Gorenčič
Mentor: ppk. Igor Iskrač

Maribor, november 2012

Engelsova ulica 15, 2111 Maribor

Telefon: 02 332 2227, Faks: 02 332 1035, E-pošta: pdriu@mors.si

Identifikacijska št. za DDV: (SI) 47978457, MŠ: 5268923, TRR: 01100-6370191114

POVZETEK

Temeljna naloga vsake vojske je usposabljanje svojih pripadnikov v različnih veščinah. Eden ključnih ciljev urjenja je doseganje operativnih strelskih zahtev, kar pomeni, da mora biti vsak vojak pripravljen hitrih reakcij in natančnega streljanja. Vsak pripadnik oboroženih sil mora biti sposoben ubiti ali nevtralizirati sovražnika na razdaljah uporabnega dometa svojega orožja. Pripravljen mora biti na uspešno delovanje v bližinskem boju, iz različnih strelskih položajev, v premiku ali iz zaklona.

Za doseg te ciljev je natančno oblikovan sistem strelskega urjenja, ki je opredeljen v stopnjah od 1 do 5. Prva stopnja zajema preverjanje natančnosti in pristrelitev orožja, druga stopnja uporabo ognja, tretja letno testiranje z orožjem in test ravnanja z orožjem LOST&LOSO, četrta zajema taktična bojna streljanja in zadnja, peta stopnja, taktične vaje z bojnim streljanjem. Vsa urjenja potekajo postopoma, saj je najprej potrebno uspešno zaključiti posamezno stopnjo, da lahko nadaljuješ z naslednjo. Stopnje je potrebno opravljati po vrstnem redu. Ravno tako se pri taktičnih bojnih streljanjih začne z urjenjem posameznika, nato para, nadaljuje se s skupino in šele nato taktično bojno streljanje oddelka.

Postopoma poteka tudi urjenje taktičnih vaj z bojnim streljanjem, ki veljajo za najzahtevnejšo obliko urjenja strelcev. Prav tem vajam bom v zaključni nalogi namenil največ pozornosti, in sicer taktičnim vajam z bojnim streljanjem pehotnega oddelka. V zaključni nalogi bodo obrazložene splošne teoretične zakonitosti, načela in dejavniki za načrtovanje in izvedbo taktičnih vaj z bojnim streljanjem pehotnega oddelka. Opisane bodo naloge in aktivnosti, na katere moramo biti pozorni pri izvajanju tovrstnih vaj, hkrati pa bodo navedene spremembe izvajanja tovrstnih vaj pred profesionalizacijo in sedaj.

Ključne besede: taktična vaja z bojnim streljanjem, pehotni oddelek, varnostni ukrepi, usposabljanje, organi za streljanje, varnostna ocena

SUMMARY

The basic task of every military is to train its soldiers in different skills. One of the most important goals of training is that each soldier reaches basic shooting requirements. That means that he must be able to react quickly and effectively on enemy combatants within the maximum effective range of his weapon. He must be able to do that in different shooting positions, while moving or while under cover.

In order to reach these requirements there is a precise training system in place. It encompasses five levels from 1 to 5. First level consists of zeroing the weapon, the second one consists of firing the weapon on targets, the third one requires the user to test the weapon annually and retest his abilities to handle the weapon based on LOST & LOSO. The fourth level consists of tactical live fire, and the last one upgrades into a tactical live fire exercise.

The training regime requires that the preceding level has to be completed in order to progress to a higher level. When training the tactical live fire level the first step is to train the individual, then it is upgraded to a team level, after that to squad level etc... The fifth level has the same steps as the fourth level.

The main part of the final paper explains the general theoretical laws, principles and actors required to plan and execute the tactical live fire exercise of an infantry squad. A part of the final paper also presents the tasks and activities that need to be taken into consideration while executing such exercises.

Key words: tactical live fire exercise, infantry squad, safety measures, training, fire safety, security assessment

KAZALO

POVZETEK	I
SUMMARY	II
KAZALO	III
1 UVOD	1
1.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE.....	1
1.2 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE.....	2
1.3 METODE DE LA.....	2
1.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE	3
2 STRELSKO USPOSABLJANJE	4
2.1 SPLOŠNO O USPOSABLJANJU	4
2.2 PRIPRAVE IZVAJALCEV IN VADBENCEV NA IZVEDBO TAKTIČNE VAJE Z BOJNIM STRELJANJEM PEHOTNEGA ODDELKA.....	5
3 PROGRAMI STRELJANJA S PEHOTNO OBOROŽITVIJO	7
3.1 OSREDNJE VADIŠČE POČEK	9
3.1.1 Namen in uporaba strelišč in vadišč	9
3.1.2 Nevarna območja pri streljanju	10
3.1.3 Zagotavljanje varnosti v nevarnih conah.....	11
3.1.4 Določanje dimenzij in oblik nevarnih con	11
3.2 BALISTIČNO-VARNOSTNA OCENA (BVO).....	12
4 ORGANIZACIJA TAKTIČNE VAJE Z BOJNIM STRELJANJEM PEHOTNEGA ODDELKA	14
4.1 ORGANI IN SREDSTVA ZA IZVEDBO TAKTIČNE VAJE Z BOJNIM STRELJANJEM PEHOTNEGA ODDELKA.....	14
4.2 STRUKTURA (VSEBINA) ELABORATA USPOSABLJANJA	19
5 ZAKLJUČEK	22
LITERATURA	23
VIRI	23
SEZNAM SLIK IN TABEL	24
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC	25
SEZNAM TUJIH IZRAZOV	25
IZJAVA O AVTORSTVU ZAKLJUČNE NALOGE	26

1 UVOD

25. junija 1991 je Slovenija postala samostojna država. Za razglasitev samostojnosti pa smo potrebovali lastne oborožene sile. To funkcijo je sprva prevzela Teritorialna obramba, ki se je po vojni preoblikovala v naborniško vojsko.

Leta 1998 se je v SV začela temeljita reorganizacija, katere cilj je bil vzpostaviti sodobno in učinkovito opremljeno ter oboroženo visoko strokovno vojsko, ki bo sposobna samostojno delovati in sodelovati v mednarodnih varnostnih povezavah.

Prelomno leto Slovenske vojske je leto 2003, ko se je postopoma začel prehod z do takrat naborniške na poklicno vojsko. Projekt je bil poimenovan Poklicna vojska, dopolnjena s pogodbeno rezervo – PROVOJ. Za ta namen je bil marca 2003 ustanovljen Center za usposabljanje v Vipavi, kjer so se za poklicne vojake začela usposabljati tudi dekleta, kar je bila v SV novost. Slovenska vojska je leta 2003 uvedla projekt Bojovník 21. stoletja, ki je vključeval posodobitev in nadgradnjo opreme ter oborožitve vojaka. Vse to je botrovalo drugačnemu pristopu do usposabljanja, kar pa je prineslo velike spremembe tudi pri izvajanju zahtevnih taktičnih vaj z bojnim streljanjem.

Z novo oborožitvijo, novo opremo in drugačno miselnostjo se je Slovenska vojska postopoma uveljavila kot cenjena članica Severnoatlantskega zavezništva. Vzporedno s temi spremembami so potekali tudi pristopni pogovori z Natom, ki so se končali s povabilom k pridružitvi. Tako je Slovenija 29. marca 2004 postala polnopravna članica zveze Nato.

Slovenska vojska se je z vstopom v zvezo Nato zaradi poenotnega kalibra vseh članic odločila za menjavo avtomatske puške M70 AB2. Na podlagi številnih testiranj je bila za novo avtomatsko puško izbrana FN F2000 S. Puška je bullpup konstrukcije in je bistveno primernejša za nove načine bojevanja. Nanjo je možno namestiti veliko dodatnih pripomočkov, ki vojaku v boju olajšajo delo in mu pomagajo preživeti. Puški FN F2000 S in M70 AB2 se kljub enakemu principu delovanja razlikujeta po zunanosti kot po notranjih delih, taktično-tehničnih lastnostih, strelivu, razstavljanju, sestavljanju, dodatni opremi in drugem. Poleg puške pa imamo v pehotnem oddelku in vodu še ostalo oborožitev, ki se razlikuje od formacijske oborožitve, ki se je uporabljala v prejšnjem sistemu. To so: lahki puškmitraljez MINIMI, puškmitraljez MAG, podcevni bombomet LG1 in raketomet RGW 90. Vse to je potrebno natančno poznati pri izvedbi in usposabljanju taktičnih vaj z bojnim streljanjem pehotnega oddelka.

V klasičnem pehotnem oddelku imamo tako pri izvedbi TVBS naslednjo oborožitev: 2-krat MINIMI, 2-krat podcevni bombomet LG1 in 5-krat avtomatska puška, dodani pa so mu lahko še RGW 90 in puškmitraljez MAG.

TVBS predstavlja najzahtevnejši način urjenja, pri katerem ni prostora za napake. Pri tem ključno vlogo igra tudi taktična situacija, ki v preteklosti ni bila deležna velike pozornosti (Marković 2011: 2). Menim, da se na tem področju sedaj opazi velik napredek.

1.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE

Slovenska vojska ima od leta 2008 v operativni uporabi novo oborožitev v skladu z Nato standardi FN F2000 S. S spremembo osnovne oborožitve vojaka pa se postopoma spreminja tudi strelsko usposabljanje in odnos vojakov do oborožitve. Cilj sprememb je zagotovo večja varnost uporabnikov pri rokovanju z oborožitvijo in dvig stopnje usposobljenosti rokovanja z orožjem na najvišji nivo.

Navodila za izvajanje streljanj so izdelana tako, da vsebujejo elemente za delo strelcev kot tudi navodila, kako naj se izvede usposabljanje. V navodilih je natančen opis posameznega streljanja, metodična navodila in potrebna sredstva za izvedbo streljanja.

Streljanja so opredeljena po vrsti in sicer pripravljajno, nadaljevalno, taktična bojna streljanja posameznikov in skupin ter taktične vaje z bojnim streljanjem, ki jih izvajajo enote od oddelka naprej.

Najzahtevnejšo obliko urjenja predstavlja zaključna faza, ki vsebuje taktično bojno streljanje in taktično vajo z bojnim streljanjem, ki predstavlja vrhunec strelskega in taktičnega usposabljanja kopenske vojske. Taktična bojna streljanja in taktične vaje z bojnim streljanjem se morajo oblikovati in izvesti tako, da je vojakom omogočeno doseči operativne strelske standarde s posameznimi orožji v realističnih in zahtevnih taktičnih pogojih, ki ustrezajo operativnim strelskim zahtevam.

Za pehotne bataljone so taktična bojna streljanja in taktične vaje z bojnim streljanjem obvezne, doseči pa je potrebno določene minimalne cilje usposabljanja (Čevriz in dr.: 3).

1.2 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE

Namen zaključne naloge je predstaviti spremembe pri izvajanju taktične vaje z bojnim streljanjem pehotnega oddelka, do katerih je prišlo po profesionalizaciji v Slovenski vojski. Predstavljen je tudi proces s katerim se srečuje poveljnik voda pri pripravah taktične vaje z bojnim streljanjem pehotnega oddelka ter težave do katerih prihaja v procesu priprav na taktično vajo z bojnim streljanjem.

Cilji zaključne naloge so:

- predstaviti pomen strelskega usposabljanja in vadbe streljanja,
- predstaviti osrednji poligon Slovenske vojske, kjer se lahko izvaja taktične vaje z bojnim streljanjem,
- opozoriti na nevarna območja pri streljanju in poudariti pomen balistične varnostne ocene,
- spoznati postopke organizacije streljanj ter predpise in dokumente potrebne za izvedbo taktične vaje z bojnim streljanjem,
- spoznati naloge in dolžnosti organov na strelišču, ki so nujno potrebni pri izvedbi vsake taktične vaje z bojnim streljanjem.

1.3 METODE DELA

V zaključni nalogi prevladuje metoda analize, saj sem vse skozi poskušal logično razčlenjevati kompleksnejše miselne tvorbe in jih prikazati enostavneje.

Metoda sinteze je najbolj očitno uporabljena v tistih delih zaključne naloge, kjer je govora o nevarnih območjih pri streljanju, zagotavljanju varnosti v nevarnih conah in določanju nevarnih con.

V delu, kjer pišem o organizaciji strelskega usposabljanja in navodilih za usposabljanje, sem uporabljal metodo abstrakcije in klasifikacije, saj sem poskušal izluščiti splošne bistvene elemente vsebine iz obsežne teme in jih prikazati v nekem smiselno-logičnem redu.

1.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE

Zaključna naloga je razdeljena na tri glavne dele.

V prvem delu zaključne naloge so predstavljeni mejniki, ki so ključno vplivali na razvoj Slovenske vojske in posledično tudi na vsebino obravnavane teme – na taktično vajo z bojnim streljanjem pehotnega oddelka. V tem delu sem se dotaknil tudi strelskega usposabljanja. Ustavil sem se predvsem pri tem, kaj vse je potrebno upoštevati pri strelskem usposabljanju, da pridemo do dobrih rezultatov, ki omogočajo, da lahko varno, strokovno in pravilno izvedemo taktično vajo z bojnim streljanjem pehotnega oddelka. To lahko dosežemo le z dobro in kvalitetno načrtovanim programom streljanja s pehotno oborožitvijo in natančno dodeljenimi vlogami ter odgovornostmi.

Drugi, osrednji del zaključne naloge, se začne s predstavitev osrednjega Slovenskega vadišča Poček, ki je edino primerno strelišče, kjer se lahko izvajajo taktične vaje z bojnim streljanjem pehotnega oddelka. Opisana so nevarna območja in nevarne cone, katerim je potrebno posvetiti veliko pozornosti pri načrtovanju in izvedbi taktičnih vaj z bojnim streljanjem. V tem delu je opisan tudi ključni del zaključne naloge, ki govori o organizaciji taktične vaje z bojnim streljanjem pehotnega oddelka, kjer so poudarjene bistvene spremembe, kako so se tovrstna usposabljanja izvajala nekoč (pred profesionalizacijo) in kako se načrtujejo in izvajajo danes. Podrobneje so predstavljeni tudi vsi organi, ki morajo biti prisotni pri izvajanju streljanja in katere so njihove glavne naloge, ki jih opravljajo.

V zadnjem delu je z zaključkom povzeta in zaokrožena celotna obravnavana tematika.

2 STRELSKO USPOSABLJANJE

2.1 SPLOŠNO O USPOSABLJANJU

Vojaško usposabljanje je proces razvijanja in pridobivanja znanja in sposobnosti, kar je ključno za uresničevanje poslanstva enote. Usposabljanje posameznikov in skupinsko usposabljanje poveljstev ter enot zagotavlja neposredno podporo razvoju operativnih zmogljivosti poveljstev in enot Slovenske vojske.

Usposabljanje poveljstev in enot je sestavljeno iz treh komponent, in sicer: skupinskega usposabljanja, usposabljanje poveljnikov ter usposabljanje posameznikov.

Cilj vsakega usposabljanja je doseganje določenih standardov, s čimer se razvija, vzdržuje in zagotavlja pripravljenost za delovanje. Da so cilji usposabljanja dosegljivi, je potrebno usposabljanje izvesti na podlagi določenih standardov in v realističnih razmerah, ki so izziv, vzpodbuda in motivacija za vojake ter poveljujoče.

Cilj vojaškega usposabljanja je, da načrtno pripravimo vojaka, podčastnika, častnika za bojno delovanje v okviru enote in za zmago v boju. V boju je ključnega pomena uspeh, ki je odvisen od tega ali so bile razmere, v katerih se je izvajalo usposabljanje, podobne realnemu boju in kakšni standardi usposobljenosti so bili pri tem doseženi.

Usposabljanje v enotah in poveljstvih poteka pretežno po metodi urjenja in izurjenosti posameznikov, skupin. Usposabljanje je postopno in istočasno neprekinjeno. Usposabljanje poteka od lažjih k zahtevnejšim vsebinam in od nižje k višji intenzivnosti. Pridobljene veščine je potrebno neprekinjeno vzdrževati in razvijati.

V procesu usposabljanja se pripadniki enote usposabljujejo do takšne stopnje, da dosežejo predpisane standarde za izvajanje nalog. Na ta način se zagotovi, da so enote pripravljene za uspešno delovanje v vojni (Navodila za usposabljanje poveljstev in enot Slovenske vojske 2006: 2-3).

Naloga in odgovornosti poveljnika enote:

Poveljnik je odgovoren za pripravljenost svoje enote, za delovanje in sposobnost enote za izvedbo bistvenih nalog. Poveljnik je osnovni vodja in je odgovoren za načrtovanje, organizacijo in izvedbo usposabljanja. Odgovoren je tudi za popolno in celovito izvedbo usposabljanja.

»Poveljnik enote v procesu usposabljanja prevzame vlogo menedžerja. Da pa izpolni svoje obveznosti, mora:

- biti čim več prisoten na usposabljanju,
- usposabljanje utemeljiti na poslanstvu enote,
- zagotoviti kakovost, procese in rezultate usposabljanja v skladu s standardi,
- sproti in ob zaključku ocenjevati usposobljenost posameznikov in enote,
- zagotavljati vire za izvedbo usposabljanja in
- razvijati in izvajati usposabljanje za naloge, v katerih se prepoznavajo najbolj sposobni posamezniki, poveljnik in enote« (Navodila za usposabljanje poveljstev in enot Slovenske vojske 2006: 3).

Naloga in odgovornosti podčastnikov:

»Podčastniki so odgovorni za izvedbo usposabljanja posameznikov, posadk in timov. Njihova naloga je zagotoviti neprekinjen proces usposabljanja. Podčastniki usposabljujejo vojake ter

skrbijo za njihov profesionalni razvoj. Odgovorni so, da posamezniki dosegajo zahtevane standarde ter da je usposabljanje usmerjeno v bojevanje.

- oblikujejo sezname veščin posameznika in posadke, ki podpirajo izvedbo kolektivnih veščin in bistvenih nalog enote,
- na podlagi primerjav med ocenjenim in pričakovanim stanjem usposobljenosti načrtujejo, pripravljajo ter organizirajo in izvajajo usposabljanje posameznikov, posadk in timov« (Navodila za usposabljanje poveljstev in enot Slovenske vojske 2006: 3).

2.2 PRIPRAVE IZVAJALCEV IN VADBENCEV NA IZVEDBO TAKTIČNE VAJE Z BOJNIM STRELJANJEM PEHOTNEGA ODDELKA

Vsak častnik, podčastnik ali vojak dobi ob prihodu v svojo enoto osebno ali formacijsko orožje. Glede na formacijo enote in na posameznikovo dolžnost je to lahko puška, lahki puškomitraljez ali pištola. To orožje mora vsak posameznik hraniti kot svoje osebno orožje. V klasičnem pehotnem oddelku, ki izvaja taktično vajo z bojnim streljanjem pehotnega oddelka, imamo tako dva vojaka z lahkim puškomitraljezom, dva vojaka z podcevnim bombometom in pet vojakov z avtomatsko puško.

Vsak ima lahko tudi alternativno orožje, to je puška, lahki puškomitraljez ali pištola. V klasični pehotni formaciji imajo častniki in podčastniki poleg osnovne oborožitve (avtomatske puške) tudi alternativno orožje (pištolo). Pripadniki oboroženih sil morajo s svojo osebno in alternativno oborožitvijo enkrat letno obvezno opraviti test rokovanja z orožjem, na katerem dokažejo svoje znanje, s čimer se zagotovijo minimalni varnostni standardi. Test rokovanja z orožjem morajo opraviti vsi strelci pred prvim streljanjem z bojnim strelivom, dolžnost vodij streljanja pa je preveriti, da so vsi vojaki, ki prvič streljajo s katerim koli orožjem, pred streljanjem opravili ustrezen test rokovanja z orožjem. Moje mnenje je, da se je na področju varnostnih ukrepov, ki veljajo danes, v primerjavi s preteklostjo naredil velik korak naprej. Ti ukrepi pa bistveno vplivajo na varnost udeležencev pri izvedbi streljanj, še posebej to velja za izvajanje taktične vaje z bojnim streljanjem, kjer je vključena dinamika in utrujenost udeležencev.

V enotah morajo vse ure vezane na poučevanje rokovanja z orožjem predavati za to usposobljeni poveljniki oddelkov. Vsi morajo imeti uspešno opravljen tečaj za inštruktorje za določeno orožje in imeti licenco izdano s strani PDRIU. S tem se zagotovi strokovna usposobljenost vseh, ki poučujejo pravilno rokovanje z orožjem. Tudi častniki in podčastniki, ki načrtujejo, izvajajo in nadzirajo bojno streljanje, morajo imeti uspešno opravljene ustrezne tečaje s strani PDRIU.

Če vojak ni dobro telesno pripravljen, ne bo zmožan v različnih pogojih streljati po svojih najboljših močeh. Zato je za natančno streljanje ključnega pomena dobra telesna pripravljenost in kondicija, ki jo je potrebno v celoti vključiti v usposabljanje. Vzdržljivost postane še posebej pomembna pri taktičnih bojnih streljanjih in taktičnih vajah z bojnim streljanjem, kjer je potrebno upravljati s svojim orožjem v različnih položajih za streljanje, nadzirati svoje dihanje in to po naporni telesni obremenitvi. Cilj vsakega urjenja in usposabljanja je, da se konča brez poškodovanih oseb in sredstev, to še posebej velja za izvajanje taktične vaje z bojnim streljanjem, ki je najnevarnejša oblika streškega usposabljanja.

Da so priprave izvajalcev in vadbencev na izvedbo taktične vaje z bojnim streljanjem pehotnega oddelka izvedene strokovno in profesionalno, so ključnega pomena pravilna predhodna usposabljanja, strokovni pouk in poudarek na sami vadbi. Zato morajo biti vsi inštruktorji prve stopnje temeljnega usposabljanja in druge stopnje osnovnega usposabljanja

kvalificirani in usposobljeni za uporabo metod in postopkov vadbe streljanja. Dobri inštruktorji bojnega streljanja morajo biti potrpežljivi, prepričljivi ter morajo dobro poznati vse tehnike in postopke vadbe bojnega streljanja. Da pa ohranjamo standarde na čim višjem nivoju, je ključnega pomena vadba streljanja v enotah. Naloga poveljujočih častnikov je, da vadbo spodbujajo in ji dajejo dovolj velik poudarek. Usposobljenost izvajalcev streljanja, inštruktorjev in poveljnikov, je po mojem mnenju v primerjavi s časom pred profesionalizacijo na veliko višjem nivoju, ki pa ga je potrebno stalno vzdrževati in nadgrajevati.

Za vsakega vojaka posebej se vodijo evidence streljanja, in sicer: osebni strelski karton, osebne kartice pristrelitve orožja ter dnevnik streljanja. S tem se spremljajo strelske sposobnosti vojakov in rezultati obveznih testiranj, ki se beležijo na računalniških sistemih v enotah (Čevriz in dr.: 2-5). S sprotim vodenjem evidenc streljanja ima vsak poveljnik konstanten pregled nad usposobljenostjo in strelsko izurjenostjo svojih vojakov, kar mu je v pomoč, da oceni, kdaj je enota dovolj usposobljena za izvajanje zahtevnih nalog taktičnih vaj z bojnim streljanjem pehotnega oddelka. Gre za dober način sprotnega kontroliranja usposobljenosti enote, kar se v preteklosti ni izvajalo. Najpomembnejše pri tem pa je, da se evidence vodijo natančno in korektno.

3 PROGRAMI STRELJANJA S PEHOTNO OBOROŽITVIJO

Temeljna večina vseh vrst vojske je sposobnost učinkovitega ognjenega delovanja. Ta je odvisna od usposabljanja in rokovanja z orožjem ter je ključna za doseg visokih strelskih standardov in individualnih spretnosti v resničnih bojnih strelskih situacijah. Za doseg teh visokih standardov je potrebno postopno urjenje streljanja podnevi in ponoči s poudarkom na premiku in realističnih pogojih. Način strelskega urjenja in usposabljanja se razlikuje od načina, ki se je izvajal v preteklosti, zato se je spremenil tudi odnos vseh udeležencev do strelskega urjenja in usposabljanja.

Zahteve in standardi streljanja se razlikujejo za usposabljanje pripadnikov bojnih enot vojske in drugih rodov in služb vojske. Strelski standard za pehotnega vojaka pomeni, da mora biti skupina štirih vojakov sposobna ubiti ali ustaviti sovražnika v obrambnih in napadalnih delovanjih na razdalji 600 metrov. Za druge rodove in službe, ki niso pripadniki pehote velja, da morajo biti zlasti v obrambnih delovanjih to sposobni storiti na razdalji do 300 metrov.

Standardi strelske spretnosti za pehoto in ostale redove in službe se preizkusijo med letnim strelskim preverjanjem. Za letno streljanje z orožjem – avtomatska puška (AP) – veljajo naslednji standardi (glej tabelo), ki se razlikujejo med pehoto ter ostalimi rodovi in službami.

Tabela 1: Letno testiranje z orožjem (AP)

		Bojne enote pehote (BEP)		Ostali rodovi in službe (ORS)			
Zap. št.	Razdalja streljanja	LOST	LOSO	LOST z meh. merki	LOST (opt. merki)	LOSO (meh. merki)	LOSO (opt. merki)
1	100 m	80% zadenkov	60% zadenkov	70% zadenkov	80% zadenkov	70% zadenkov	80% zadenkov
2	200 m	70% zadenkov	50% zadenkov	60% zadenkov	70% zadenkov	60% zadenkov	70% zadenkov
3	300 m	60% zadenkov	40% zadenkov	50% zadenkov	60% zadenkov	50% zadenkov	60% zadenkov
4	400 m	33% zadenkov	33% zadenkov	/	/	/	/
5	nočne razmere	70% zadenkov	/	40% zadenkov	50% zadenkov	/	/

Vir 1: Čevriz in dr.: 3

Obstoječi sistem strelskega urjenja je koncept stopnjevanega praktičnega usposabljanja in testiranja z ostrim strelivom. Da bi zagotovili učinkovito streljanje v kopenski vojski, morajo ta sistem dobro razumeti vsi rodovi in službe.

»Stopnje urjenja streljanja:

1. stopnja pripravljalna streljanja (PS),
2. stopnja nadaljevalna streljanja (NS),
3. stopnja letno testiranje z orožjem (LTO),
4. stopnja taktična bojna streljanja (TBS),
5. stopnja taktične vaje z bojnim streljanjem (TVBS)« (Čevriz in dr., 4).

Koncept urjenja streljanja je zasnovan tako, da se posamezne stopnje medsebojno odvisne in se medsebojno podpirajo. Vojak napreduje v naslednjo stopnjo strelskega urjenja šele, ko doseže standarde prejšnje stopnje.

1. stopnja – Pripravljalna streljanja zajemajo preverjanje in natančnost strelcev ter pristrelitev orožja. Vojaki morajo biti sposobni uspešno tvoriti skupine iz vseh položajev skladno s standardi. Streljanja se izvajajo na streliščih z uporabo streliva, kjer se potrdijo temeljne veščine streljanja in odpravljajo napake pri uporabi strelskih načel. Nadaljuje se z pristrelitvijo orožja iz 25 m in nato do 100 m.

2. stopnja – Nadaljevalna streljanja. Vojaki nadaljujejo s streljanjem iz vseh položajev na daljše razdalje skladno s standardi streljanja. Naučijo se reagirati na ekstremne svetlobne razmere in kako premagati učinke vetra. Usposobijo se za instiktivno in hitro streljanje na različne tarče ter kako hitro zavzeti položaj za streljanje in streljati v razmerah RKB.

3. stopnja – Letno testiranje z orožjem. Vsi častniki, podčastniki in vojaki morajo obvezno opraviti to testiranje enkrat letno. Pripadniki pehote morajo poleg LOST opraviti tudi LOSO. Med izvajanjem LOST&LOSO strelci streljajo na različne tarče iz različnih položajev do uspešnega dometa svojega orožja. Ti testi so temelj za izvedbo taktičnega bojnega streljanja in taktične vaje z bojnim streljanjem. Letno preverjanje strelskih sposobnosti je obvezno za vse čine do vključno s podpolkovnikom in je del preizkusa zmogljivosti enote.

4. stopnja – Taktična bojna streljanja. Pri tem streljanju gre za nadgradnjo strelskih veščin pridobljenih na predhodnih stopnjah. To streljanje se nanaša na pehoto, čeprav določena streljanja izvajajo tudi drugi rodovi in službe. Streljanje zajema preverjanje strelskih skupin, streljanje z optiko, rafalno streljanje in streljanje na premične cilje. Tu gre za kombinacijo strelskih veščin in pripravljenosti za bojevanje, za boljšo učinkovitost skupnega ognjenega delovanja.

5. stopnja – Taktične vaje z bojnim streljanjem. To je najvišja stopnja bojnega streljanja, ki združuje zahteve streljanja v realističnih razmerah, ki jih določajo strelski standardi. Letna taktična vaja z bojnim streljanjem je obvezna za uspešen zaključek pete stopnje.

Stopnje strelskega usposabljanja:

- temeljno usposabljanje vojakov v streljanju se izvaja z vsemi kandidati na temeljnem vojaškem strokovnem usposabljanju (TVSU) v centru za usposabljanje (CU). Tam se opravijo vsa streljanja prve in druge stopnje urjenja streljanja, s čimer se pripravi kandidate na testiranje v tretji stopnji LOST.
- osnovno usposabljanje v streljanju strelcev bojnih enot pehote. Izvaja se s kandidati bojnih enot pehote med izvajanjem osnovnega vojaškega strokovnega usposabljanja (OVSU). Med OVSU za strelce morajo vojaki pehote doseči višji standard strelskih spretnosti tako, da opravijo določena dodatna streljanja prve in druge stopnje urjenja streljanja in nato nadaljujejo s tretjo stopnjo urjenja streljanja LOST.
- predstavi se jim 4. in 5. stopnji.

Urjenje enot:

- redno ponavljanje 1. in 2. stopnje,
- vzdrževanje standardov na stopnji 3,
- učenje in urjenje 4. in 5. stopnje.

Ocenjevanje:

Za vsakega posameznika se natančno vodi uradna evidenca o rezultatih letnega testiranja z orožjem. Poleg tega se morajo voditi tudi računalniške evidence streljanj 1.—3. stopnje urjenja streljanja in taktična bojna streljanja za pehoto in druge rodove in službe. Evidence

vseh strelskih usposabljanj in strelskih rezultatov, skupaj z rezultati taktične vaje z bojnim streljanjem za pehotne bataljone, so del dokumentacije enote in poročil.

Osebe in vaje:

Vsi udeleženci na vajah morajo biti dovolj usposobljeni, da so kos zahtevam vaje. Usposobljeni in testirani morajo biti za ravnanje z vsem orožjem in pirotehničnimi sredstvi, ki se bodo uporabljala med usposabljanjem in vajami. Ustrezno usposobljeni inštruktorji, poveljniki vodov in podčastniki dokumentirajo usposabljanje in izvajajo testiranje, katerega namen je zagotoviti, da so enote dovolj usposobljene in da ustrezajo zahtevam bojnega streljanja in še posebej najzahtevnejšim taktičnim vajam z bojnim streljanjem (Čevriz in dr.: 7-8).

3.1 OSREDNJE VADIŠČE POČEK

Vadišče Poček je osrednji poligon Slovenske vojske in je edino območje Republike Slovenije, na katerem se izvajajo bojna streljanja s tankovskim, artilerijskim in letalskim orožjem. Ravno tako se na tem območju lahko izvajajo taktična bojna streljanja od velikosti čete do bataljona.

Poček je vojaško strelišče, kjer je omogočeno streljanje na različne cilje, podnevi in ponoči ter v različnih vremenskih pogojih. Vadišče spada pod poveljstvo Osrednjega poligona Slovenske vojske Postojna in nima stalnega tehničnega osebja. Enote, ki uporabljajo strelišče morajo za vsako streljanje določiti vodjo streljanja, moštvo za zavarovanje, sanitetno osebje in ekipo za protipožarno zaščito.

Vadišče in strelišče Poček se razteza na severu od Pečne rebri, na vzhodu do Kamene gore, na jugu do Ostrega vrha in na zahodu do Mlečnega hriba in Grmače. Skupna površina vadišč in strelišč znaša 1985 hektarov. V širino zajema (vzhod—zahod) približno 5,5 km in ravno tako v dolžino (sever—jug) 5,5 km. Zemljišče je kraško in 60 % poraščeno z gozdom. (Navodila za ravnanje na strelišču Poček: 3). To je edino vadišče v Sloveniji, kjer lahko enote Slovenske vojske izvajajo taktične vaje z bojnim streljanjem pehotnega oddelka.

3.1.1 Namen in uporaba strelišč in vadišč

Poligoni in strelišča so namenjeni za šolska, pripravljalna, prikazna in druga streljanja posameznikov in skupin, z namenom pravilnega rokovanja z orožjem v kombinaciji z ognjem in premikom. Na strelišču Poček se izvajajo bojna streljanja z lahkim pehotnim orožjem do kalibra 7,9 mm. Z vozili motoriziranih in oklepni enot pa s strelivom 6,62 mm; 7,9 mm; 12,7 mm ter strelivom 20 mm; 30 mm in bombometom na vozilih 40 mm (Navodila za ravnanje na strelišču Poček: 3).

Osrednji poligon Slovenske vojske je namenjen še za:

- »izvajanje taktičnih vaj posameznikov in enot,
- izvajanje taktičnih vaj z bojnimi streljanji,
- izvajanje streljanj z artilerijskim orožjem,
- izvajanje bojnih tankovskih streljanj,
- izvajanje streljanj z letalsko oborožitvijo in bombardiranje,
- izvajanje streljanj z bombometi,
- izvajanje streljanj s protioklepno oborožitvijo,
- izvajanje streljanj s pehotnim orožjem,
- izvajanje vaj z bojnimi MES,
- usposabljanje v vožnji kolesnikov in goseničarjev,

- taborjenje enot in poveljstev Slovenske vojske« (Navodila za ravnanje na osrednjem poligonu Slovenske vojske Postojna: 6).

V času, ko se izvajajo streljanja z bojnim strelivom, je prepovedano izvajanje taktičnih in drugih usposabljanj zaradi možnosti neljubih dogodkov. V ta namen so tudi opredeljene cone nevarnosti in nevarna območja, ki bodo opisana v nadaljevanju.

3.1.2 Nevarna območja pri streljanju

Pri izvedbi vsake taktične vaje z bojnim streljanjem je osnovni cilj, da se vaja konča brez poškodovanih sredstev in oseb. Zato je potrebno upoštevati vse varnostne ukrepe in se držati vseh ostalih pravil in usmeritev.

Za nevarno območje se šteje področje strelišča, vadišča in poligona, kjer je ogrožena varnost oseb in sredstev v času izvajanja bojnega streljanja in vaj z minsko eksplozivnimi sredstvi. V nevarno območje spada rajon ciljev in rajon ognjenega položaja. Na vadiščih pa so kot nevarno območje opredeljena mesta uporabe vadbenega streliva in mesta uporabe minsko eksplozivnih sredstev. V kolikor po končanem streljanju in vaji niso najdena in uničena vsa neeksplozirana ubojna sredstva, se rajon ciljev in mesto uporabe minsko eksplozivnih sredstev smatra za nevarno območje.

Nevarna cona je tridimenzionalni prostor, določen z balistično varnostno oceno, v katerem so v času streljanja ali uporabe minsko eksplozivnih sredstev osebe, objekti in sredstva izpostavljeni nevarnosti. Na bojišču ali strelišču nevarnost preti predvsem okoli cilja in ognjenega položaja. Nevarne cone se na zemljišču označuje in določa s črtami, točkami in koti. Črte predstavljajo tudi meje varnosti ali meje nevarnih območij. Določajo se zaradi zaščite žive sile, materialno tehničnih sredstev in ostalih sredstev.

Glede na stopnjo ogroženosti se nevarne cone delijo na: nevarno cono 1. stopnje in nevarno cono 2. stopnje. Nevarne cone 1. stopnje nevarnosti pomenijo večjo verjetnost nevarnosti, zato se pri streljanju upoštevajo vsi pogoji predvideni v programih streljanj pri minimalnem odstopanju zadetkov. Nevarne cone 2. stopnje nevarnosti pa pomenijo manjšo verjetnost nevarnosti. Pri streljanju se upoštevajo navodila in pogoji programov streljanj, da pri streljanjih ne pride do grobih napak.

Pri streljanju direktno na cilj se na dolžinah učinkovitega dometa orožja in streliva nameri orožje neposredno na cilj. Krivulja letenja izstrelka je položna in dolžina streljanja je približno enaka dolžini brisanega dometa orožja, mesto padca izstrelka pa ne preseže 3000 m.

Območje nad nevarno cono se med izvajanjem streljanj zapre za zračno plovbo, saj ogrožajo zračni prostor. Zaprto območje je zemljišče, kjer je prepovedano gibanje in prihod nepooblaščenih oseb ali pa je gibanje omejeno. Zaprto območje je področje okoli nevarnega območja, namenjeno bolj preglednemu zavarovanju dostopa do nevarnega območja, kar preprečuje poškodbe oseb, živali in materialnih sredstev, kakor tudi zagotavljanje zaupnosti podatkov o izvajanju aktivnosti Slovenske vojske. Zaprto območje se zavaruje s pomočjo stražarjev, zastavic, opozorilnih tabel, patrolj in v nekaterih primerih celo s pomočjo posebnih ukrepov (Cestnik: 8).

3.1.3 Zagotavljanje varnosti v nevarnih conah

Da med taktično vajo z bojnim streljanjem pehotnega oddelka ne pride do nepredvidenih dogodkov povezanih z varnostjo, se je potrebno držati točno določenih varnostnih navodil. Zato je pomembna predpriprava moštva s strani vodje streljanja pred pričetkom aktivnosti.

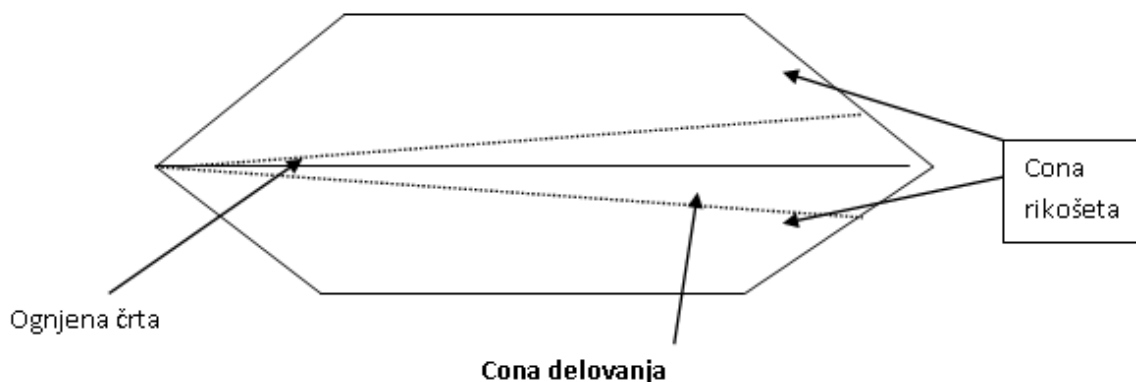
Dimenzije nevarne cone 1. stopnje zagotavljajo zadostno varnost v pogojih izvajanja popolne discipline streljanja in vaje z minsko eksplozivnimi sredstvi ter z izjemnimi in minimalnimi odstopanji zadetkov izstrelkov ali padcev rikošetov izven meje nevarne cone. Vsa sredstva, osebe in objekti, ki so v nevarni coni 1. stopnje v času vaj in streljanj, so popolnoma zavarovani le v ustreznih zaklonilnikih. V kolikor se zaklonilnikov ne da zagotoviti, je potrebno vse osebe in sredstva izseliti ali umakniti iz nevarnih con. V času izvajanja streljanj je prepovedan vsakršni dostop in uporaba nevarne cone.

Dimenzije nevarne cone 2. stopnje zagotavljajo popolno varnost v pogojih dosledne discipline streljanj brez grobih napak in izjemnih primerov, s katerimi bi bil ogrožen tudi prostor izven te cone. V območju nevarne cone 2. stopnje se ne smejo nahajati pomembne komunikacije, gosto naseljena mesta ter drugi posebno občutljivi cilji. Celotna nevarna cone 2. stopnje mora biti v času streljanja mora biti vključena v meje zavarovanja (Cestnik: 9).

3.1.4 Določanje dimenzij in oblik nevarnih con

»Na dolžino nevarne cone posameznega orožja vplivajo: domet izstrelka izstreljenega s predpisanimi strelnimi elementi, ugotovljena največja sistemska napaka po daljavi streljanja, višinska razlika med ognjenim položajem in mestom cilja, dolžina rikošeta v smeri streljanja ter čelni ali hrbtni vpliv vetra« (Cestnik: 11).

Slika 1: Osnovni elementi nevarne cone

Vir 2: Cestnik: 16

»Za določanje širine nevarne cone posameznega orožja se upoštevajo vplivi: sistemske napake po smeri streljanja, vpliv bočnega vetra, nalet izstrelka, bočni rikošet vključno s vplivom vetra, bočni nagib terena, rotiranje – deviacija izstrelka ter dodatna razdalja, če se strelja na cilje na trdi podlagi« (Cestnik: 11).

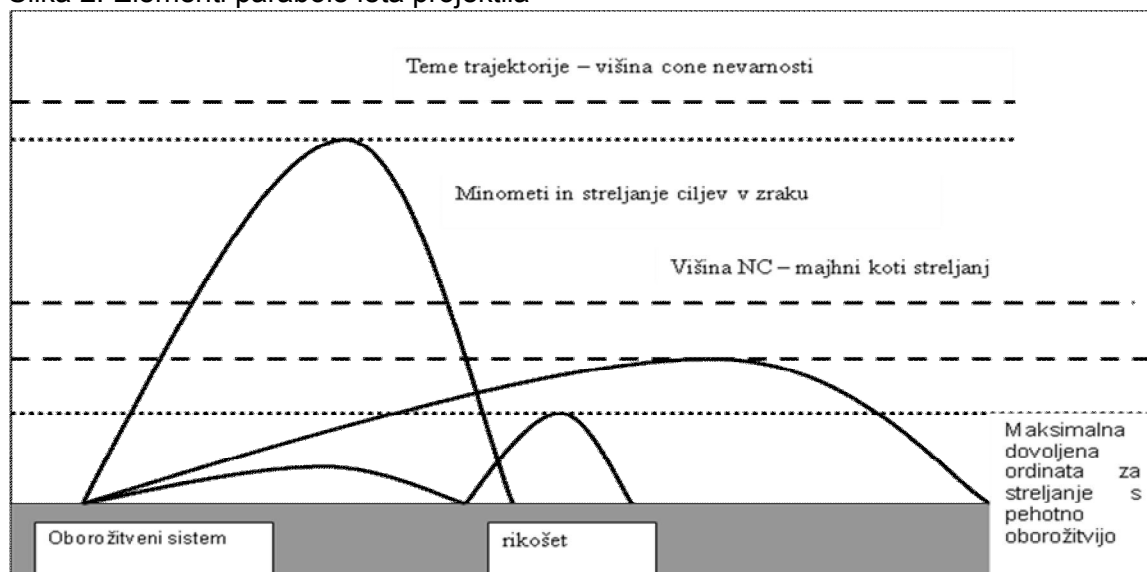

»Dimenzije in oblike nevarnih con za posamezno strelišče, vadišče in poligon se določajo na osnovi predpisanih velikosti in oblik nevarnih con posameznih orožjih in streliv ter na osnovi balistično varnostne ocene zemljišča« (Cestnik: 11).

»Realne vrednosti nevarnih con posameznih strelišč, vadišč in poligonov se določajo s korekcijami predhodno določenih vrednosti na osnovi zanesljivih izkušenj pridobljenih na streljanjih in vajah z minsko eksplozivnimi sredstvi, katere pa se ne smejo občutneje razlikovati od predpisanih« (Cestnik: 11).

»Višina nevarne cone se razprostira v zračnem prostoru. Za posamezna orožja se določa na osnovi parabole letenja izstrelka izstreljenega s predpisanimi strelnimi elementi, ugotovljene največje sistemske napake po daljavi streljanja, mesta cilja in višinske razlike med ognjenim položajem in mestom cilja ter vplivi vetra« (Cestnik: 13).

Slika 2: Elementi parabole leta projektila

Vir 3: Cestnik: 16

Pogoji za zagotovitev varnosti:

- Streljanja se izvajajo pod pogoji opisanih v tablicah streljanj za posamezno orožje z izračunom popravkov.
- Streljanja se izvajajo s pregledanim, brezhibnim orožjem in strelivom, katerih balistične tehnične lastnosti so poznane.
- Streljanje se izvaja na cilje v predpisanem območju.
- Pri posrednih streljanjih se ta izvedejo na podlagi točno izračunanih in preverjenih elementov, pri tem se ne strelja na daljinah preko 90 % maksimalnega dometa orožja.
- Teren je pregleden, raven ali valovit z nagibi do +/- 10 %
- Da so strelišča na zemljiščih z različno trdoto tal.
- V coni nevarnosti ne sme biti naravnih ali umetnih ovir, ki vplivajo na izvedbo streljanj.
- Spoštovanje predpisanih postopkov in navodil za izvedbo streljanj.
- Opazovanje zadetkov in odpravljanje nenormalnih ali večjih odstopanj, ki ogrožajo varnost na strelišču (Cestnik: 10).

3.2 BALISTIČNO-VARNOSTNA OCENA (BVO)

Balistično-varnostna ocena strelišč, vadišč in poligonov se izdeluje z namenom, da se lahko varno izvajajo v elaboratu predvidene aktivnosti. Potrebno je določiti obliko in dimenzijo

vadišča, strelišča in poligona. Pri izdelavi balistično-varnostnih ocen je potrebno upoštevati značilnosti zemljišč, kapacitete prometnih povezav, naseljenost, pogozdenost in obseg del gozdnega gospodarstva, turizem, vrste oborožitve, potrebe po usposabljanju enot, število enot, ki bodo uporabljale strelišča, vadišča in poligone ter predvsem dosedanje izkušnje uporabe teh zemljišč za usposabljanje.

»Balistično-varnostno oceno izdelata komisija, ki jo imenuje načelnik Generalštaba z ukazom.

Komisijo lahko sestavljajo:

- predstavnik J-7 GŠSV,
- predstavnik OSVAD,
- predstavnik G-3 PSSV,
- pravnik,
- geometer ali pomočnik za kartografijo,
- strokovnjak s področja balistike oziroma strokovnjak posameznega rodu« (Cestnik, 2007: 14).

V delo komisije se lahko po potrebi vključi tudi predstavnik lokalne skupnosti, kjer se nahaja strelišče, vadišče ali poligon, za katerega se izdeluje varnostna ocena. Za vodjo komisije se običajno določi pripadnik rodu, službe s potrebnim znanjem o oborožitvenih sistemih, za katere se balistično-varnostna ocena izdeluje. Pri izdelavi balistično-varnostne ocene komisija upošteva veljavno literaturo posameznih oborožitvenih sistemov in veljavne dokumente opredeljene v referencah.

Naloga komisije, ki izdeluje balistično-varnostno oceno, je določiti meje con nevarnosti na zemljišču, izbrati najustreznejšo lokacijo strelišča, vadišča ali poligona in nuditi strokovno pomoč pri izdelavi elaboratov strelišč, vadišč in poligonov.

»Vsebina balistično-varnostne ocene, ki jo izdelata komisija mora vsebovati:

- seznam vrst orožij in streliva, s katerimi so predvidena streljanja in vaje,
- skico ognjenih položajev, rajonov ciljev, smeri streljanj ter natančno narisane dimenzije in oblike con nevarnosti za posamezno vrsto orožja in streliva,
- opis zemljiščnih in drugih pomembnih pogojev za določanje con nevarnosti na konkretni lokaciji ter njihov vpliv na povečanje ali zmanjšanje dimenzij in oblik con nevarnosti ter s tem tudi vpliv na meje strelišča, vadišča in poligona,
- določitev pogojev v katerih se izvajajo zahtevana streljanja, vaje na posameznem strelišču, vadišču in poligonu,
- skica razmestitve zavarovanja z navodilom za izvajanje postopkov varovanja objekta,
- določitev ostalih pogojev za zmanjšanje con nevarnosti, postopkov z okoliškim prebivalstvom ter postopkov za varovanje okolja« (Cestnik: 14).

»Izbrano zemljišče za strelišče in poligon mora zagotavljati:

- s čelne in z bočnih strani morajo obstajati naravne ovire – pregrade, katere pri izvajanju streljanj varujejo širše okolje pred izstrelki in prevelikim hrupom,
- zaradi naravne osvetlitve je linija streljanja po možnosti obrnjena v smeri jug – sever,
- na območju strelišča ni večjih vodotokov,
- preko strelišča ne vodijo javne poti, daljnovodi, telefonsko omrežje, vodovodi,
- če je možno na razdalji 5 km od roba strelišča v smeri streljanja ter 2 km levo in desno ni večjih naselij in pomembnejših prometnih poti, ureditev opazovalnice na naravnem objektu s katerega je najboljši pregled nad celotnim rajonom ciljev in območjem na katerem delujejo enote,
- ureditev rajona ciljev« (Cestnik: 15).

4 ORGANIZACIJA TAKTIČNE VAJE Z BOJNIM STRELJANJEM PEHOTNEGA ODDELKA

Taktične vaje z bojnim streljanjem, bojna streljanja in vaje z minsko eksplozivnimi sredstvi izvajajo le enote, ki so predhodno uspešno izvedle predpisano usposabljanje, streljanja in vaje. Na združenih eno ali večrodovskih bojnih streljanjih lahko sodelujejo in streljanja izvajajo samo tiste enote, ki so izvedle najmanj eno bojno streljanje na ravni voda. Vsem poveljnikom, ki se udeležijo bojnega streljanja, se na samem zemljišču izda naloga, ki je skladna s taktično situacijo. Pred izvedbo vsakega kompleksnejšega streljanja enote se pred tem izvede generalka z uporabo manevrskega streliva.

Vodja streljanja skupaj v sodelovanju s poveljnikom poligona izdelava elaborat streljanja z natančno predvidenim scenarijem streljanja in shemo ciljev. Vse predvidene aktivnosti med streljanjem morajo biti časovno usklajene, prikazani so vsi premiki enot ter število in vrste oborožitve. Ko se uporabljajo orožja za ognjeno podporo, je potrebno zagotoviti popolno varnost v vseh fazah streljanja. Postavitev tarč pri izvajanju taktičnih vaj z bojnim streljanjem je odvisna od namena streljanja, naloge enote in zmožnosti strelišča. Tarče se razmestijo tako, da lahko nanje strelja čim več pripadnikov enote.

Odgovorni vodja streljanja iz enote si pred streljanjem ogleda strelišče – vadišče in da zahtevek za uporabo. Na posameznem strelišču mora vodja prilagoditi taktično zamisel tehničnim lastnostim orožja in varnostnim zahtevam izvedbe streljanja. To pomeni primerno razmestitev tarč, mest ognjenih položajev, smeri premikov in omejitve v premiku (Navodilo za streljanja in vaje z minskoeksplozivnimi sredstvi Slovenske vojske 2011: 3).

Naloga poveljnika voda v vlogi vodje streljanja je, da izdelava elaborat za taktično vajo z bojnim streljanjem, določiti in zagotoviti mora organe, ki morajo biti prisotni pri izvedbi streljanja in si zamisliti ter opredeliti taktično situacijo vaje. Za lažje in točnejše načrtovanje taktične situacije je zelo pomembno predhodno izvidovanje terena, kjer naj bi taktična vaja z bojnim streljanjem potekala. Pred samo izvedbo streljanja je dolžnost poveljnika voda v vlogi vodje streljanja, da se obvezno javi upravniku strelišča, z vsemi prisotnimi organi na strelišču pa mora izvesti priprave, kjer se opredeli posebne dolžnosti in morebitne posebne varnostne ukrepe.

4.1 ORGANI IN SREDSTVA ZA IZVEDBO TAKTIČNE VAJE Z BOJNIM STRELJANJEM PEHOTNEGA ODDELKA

Organizacija streljanja zajema mere in postopke, ki jih je potrebno upoštevati za nemoteno in uspešno izvrševanje načrtovanih streljanj, izogibanje nezgod in materialne škode. Pred vsako vajo, ki jo načrtujemo, je potrebno zagotoviti določene organe na strelišču. Na primer: če se izvaja taktična vaja z bojnim streljanjem ali streljanje s kalibrom večjim od 12,7 mm, je obvezna prisotnost zdravnika.

Tabela 2: Pregled števila ljudi za izvedbo streljanja

Zap. št.	Dolžnost oz. organ na strelišču	Število oseb	OPOMBA
	- vodja streljanja	1	- Č
	- namestnik vodje streljanja oz. vodja na sektorju	1	- Č ali PČ
	- vezist	1	- V
	- opazovalec	1	- V

- opazovalec zadetkov	1	- V
- zapisnikar zadetkov	1	- PČ ali V
- poveljnik zavarovanja	1	- Č ali PČ
- namestnik poveljnika zavarovanja	1	- PČ ali V
- stražarji na stražarskih mestih	14	- V
- vodja postaje z strelivom		- struktura in sestava
- vodja za pripravo in sanacijo strelišča z moštvo		moštva glede na vrsto in obseg streljanja po odločitvi vodje streljanja
- zdravstvena zagotovitev		- po veljavnem pravilniku
- sanitetna zagotovitev		glede na vrsto oz. zap. št. streljanja

Vir 4: Navodila za ravnanje na strelišču Poček: 20

Za vsako vajo je potrebno določiti tudi določena materialna sredstva, ki so potrebna za uspešno izvedeno vajo.

Tabela 3: Pregled sredstev za izvedbo streljanja

Zap. št.	MATERIALNA SREDSTVA	Količina	OPOMBA
	- table za označitev na strelišču	1 x komplet	
	- zastavice za označitev strelišča	1 x komplet	- 2 x rdeča, izhodiščna črta - 2 x zelena, ognjena črta (črta odpiranja ognja), - 2 x rdeča, črta zapiranja ognja (konec naloge)
	- svetilke za označitev strelišča ponoči	1 x komplet	- po potrebi za označitev vozil.
	- obvezna dokumentacija na strelišču		- ukaz za izvedbo streljanje z opomnikom oz. elaboratu, - dnevnik streljanja, - tehnične knjižice orožja.
	- daljnogled dnevno-nočni	1 x	- opazovalec
	- radijske naprave	20 x	
	- ostala MS in dokumentacija		- glede na vrsto in obseg streljanja in veljavne predpise.

Vir 5: Navodila za ravnanje na strelišču Poček: 21

Za vsako streljanje so določeni organi, ki morajo biti prisotni pri izvedbi posameznega streljanja. Zato bom v nadaljevanju predstavil dolžnosti pomembnejših.

Glavnega vodjo streljanja in vaj z minskoeksplozivnimi sredstvi se določi, ko hkrati več enot izvaja streljanje, taktično vajo z bojnim streljanjem in vajo z MES na enem strelišču, vadišču in poligonu. Za glavnega vodjo streljanja se načeloma določi pripadnika nadrejenega poveljstva vseh enot. Podrejeni so mu vsi organi strelišča, vadišča in poligona. Njegova naloga je spremljanje priprav in izvajanje streljanja ter vaje enote, priprav in dela vseh organov strelišča, vadišča in poligona ter v primeru ogrožanja varnosti oseb in sredstev prepovedati izvajanje aktivnosti do vzpostavitve normalnih razmer. (Navodilo za streljanja in vaje z minskoeksplozivnimi sredstvi Slovenske vojske 2011: 12).

Dolžnosti upravnika strelišča

- »Splošne naloge:
- preveri ali je bilo streljanje ustrezno prijavljeno,

- uporabniku (vodji streljanja), da v pogled navodilo za uporabo in zavarovanje strelišča,
- zagotovi, da se streljanje vpiše v dnevnik strelišča,
- zagotovi, da je strelišče ustrezno označeno (zastave, opozorilne table),
- nudi pomoč poveljniku zavarovanja pri točnem postavljanju stražarjev, v kolikor zavarovanje ni ustrezno oziroma v nasprotju z navodilom za ravnanje na vadišču in strelišču,
- preveri ali se bo uporabljalo dovoljeno strelivo za to strelišče, v kolikor strelivo ni ustrezno, o tem obvesti vodjo streljanja in ne da soglasja za začetek streljanja.
  - Naloge pred začetkom streljanja:
- enoti na strelišču določi sektor streljanja,
- koordinira delo z vodjo streljanja, preveri vezo (signale) za prenos ukazov za začetek, konec in začasno prekinitev streljanja. Po zahtevi vodje streljanja opravlja druge naloge v skladu s svojimi pristojnostmi.
  - V času streljanja:
- daje signal (znak) za konec oziroma začasno prekinitev streljanja, kadar pride do kršenja varnostnih ukrepov oziroma kadar je ogrožena varnost na strelišču,
- od vseh oseb na strelišču zahteva dosledno spoštovanje navodila za ravnanje na vadišču in strelišču.
  - Po koncu streljanja:
- sprejme poročila od organov na strelišču o opažanjih v času streljanja,
- izda nalogo za pregled in odpravo morebitnih pomanjkljivosti na streliščni opremi ter pospravi le to« (Navodila za ravnanje na strelišču Poček: 13-14).

»Vodja streljanja in vaje z minskoeksplozivnimi sredstvi – za vodjo streljanja in vaje je imenovan pripadnik iz enote, ki izvaja aktivnost ter je ustrezno usposobljen. Podrejeni so mu vsi organi strelišča, vadišča, poligona. Odgovoren je za celovito izvedbo naloge in varnost na strelišču, vadišču in poligonu med aktivnostjo. Vodja streljanja in vaje vodi streljanje in vajo ter je odgovoren za delo in varnost enote na strelišču, vadišču in poligonu« (Navodilo za streljanja in vaje z minsko eksplozivnimi sredstvi Slovenske vojske 2011: 12).

»Dolžnosti vodje streljanja

- Dolžnosti vodje streljanja v pripravi na streljanje:
- izdela opomnik oziroma elaborat streljanja, kjer predpiše način in postopke za pripravo, organiziranje in izvedbo streljanja. Opredeli taktično situacijo in določi ostale organe na strelišču, ki niso opredeljeni z organizacijskim ukazom za izvedbo streljanja. Predpiše potrebno logistično zagotovitev in poda ustrezne zahtevke (strelišče, saniteto, gasilci, bojna in učno-vadbena sredstva ter ostala MS). Opredeli posebne dolžnosti organov na strelišču in posebne varnostne ukrepe.
- izvede skupinske priprave vseh organov na strelišču,
- izdela načrt streljanja,
- javi se upravniku poligona Slovenske vojske (telefonsko ali osebno) ter
- poda zahtevo, kako strelišče pripraviti.
  - Dolžnosti vodje streljanja pred začetkom streljanja:
- izvede neposredne priprave pred začetkom streljanja (način in organizacija streljanja, varnostni ukrepi, cona streljanja ...),
- preveri pripravljenost enote/posameznika za začetek streljanja, po potrebi izda ukaz za izvedbo dousposabljanja. Posameznikom, ki so neusposobljeni ali se ne počutijo sposobni za izvedbo streljanja, ne dovoli izvajanje streljanja do odprave vzrokov.
- organizira pregled, izdajanje streliva,
- preveri sistem zvez,
- organizira opazovanje in ukaže, da se na opazovalnici izobesi rdeča zastava,
- sprejme poročilo od podrejenih poveljnikov in organov na strelišču o pripravljenosti za začetek streljanja,
- po sprejemu poročila ustno izdaja signal za vse udeležence na strelišču: "Pozor, pričenjamo z izvajanjem streljanja.",

- javlja nadrejenemu o začetku streljanja.
  - Dolžnosti vodje streljanja v času streljanja:
    - poveljuje in vodi streljanje,
    - nadzira, da se streljanje izvaja v skladu s programom streljanja glede na vrsto streljanja in zaporedno številko,
    - osebno in preko organov na strelišču spremlja spoštovanje varnostnih ukrepov. V primeru odstopanja začasno prekine streljanje do vzpostavitve le-teh.
    - sprejema poročila od podrejenih poveljnikov in organov na strelišču,
    - po potrebi izda dopolnilne ukaze,
    - ima popoln nadzor nad aktivnostmi na strelišču.
      - Dolžnosti vodje streljanja po streljanju:
        - sprejme poročila od podrejenih poveljnikov in organov na strelišču ter na njihovi osnovi sprejme odločitve,
        - ukaže pregled izpraznjenosti orožja in zahteva poročilo,
        - ukaže, da se izvede delna analiza streljanja in čiščenje osebne in skupinske oborožitve,
        - ukaže umik zavarovanja,
        - odpusti zdravstveno in požarno zagotovitev,
        - izpolni dnevnik strelišča,
        - podpiše dnevnik streljanja,
        - javlja nadrejenemu o končanju streljanja,
        - po sprejemu poročila o urejenem strelišču in očiščenosti oborožitve ter izvedeni delni analizi ukaže pripravo za premik in pregled opreme,
        - po sprejemu poročila o pripravljenosti enote za premik izda ukaz za premik,
        - v sedmih dneh po končanem streljanju vodja izvede zaključno analizo streljanja« (Navodila za ravnanje na strelišču Poček: 16-17).

V primeru, da se streljanja izvajajo, vodijo in usmerjajo z več opazovalnic ali poveljniških mest, se določi pomočnik vodje streljanja in vaje. Število pomočnikov je odvisno od bojne razporeditve enote. Njegove naloge določa pravilo in program streljanj. Njegove naloge so:

- razdelitev enote na izmene,
- spremljanje dela kandidatov,
- organiziranje dela moštva, ki čaka na vrsto za streljanje,
- izvajanje drugih nalog, ki jih dobi od vodje streljanja,
- poveljevanje izmeni, da se iz pripravljalnega rajona premakne na izhodiščno črto.

Pri posameznih vajah potrebujemo starešino za nadzor oziroma varnostnega nadzornika. »Podrejen je vodji streljanja in za svoje delo prejema od njega konkretne naloge. Starešina za kontrolo ne sme med kontrolo streljanja in vaj opravljati nobene druge dolžnosti« (Navodilo za streljanja in vaje z minsko eksplozivnimi sredstvi Slovenske vojske 2011: 12).

Upravljaec streliva po ukazu vodje streljanja pravočasno priskrbi potrebno vrsto in količino streliva. Pregleda stanje in brezhibnost streliva ter zagotovi prevoz in varovanje. Izmeni, ki strelja, izda določeno količino streliva (s pomočjo prinašalca streliva), na način kot ga določa vodja streljanja. Med streljanjem zamenjuje strelivo, ki je odpovedalo (razen pri bojnih streljanjih). Po končanem streljanju pobere tulce in neuporabno strelivo ter poroča vodji streljanja. Po streljanju preda ostanek streliva in tulce ter opraviči porabo v dnevniku streljanja in drugih ustreznih dokumentih (Navodila za ravnanje na strelišču Poček).

»Opazovalec zračnega prostora in rajona ciljev se določi za posamezna streljanja z orožji rodov glede na vrsto in stopnjo ogrožanja. Njegova dolžnost je opazovanje ogrožanega prostora in sporočanje vodji streljanja ali drugemu nadrejenemu:

- o vstopu ljudi, vozil, plovil in živali v rajon ciljev,
- o naletu letal in helikopterjev nad rajon streljanja« (Navodilo za streljanja in vaje z minsko eksplozivnimi sredstvi Slovenske vojske 2011: 13).

»Opazovalec neeksplodiranih izstrelkov se določi na streljanjih z orožji večjega kalibra (npr. pehotnih enot za podporo in protioklepni boj, artilerijskih, oklepnih in enot zračne obrambe, letalstva). Njegova naloga je opazovanje rajona ciljev ter vodenje skice in evidence o neeksplodiranih izstrelkih« (Navodilo za streljanja in vaje z minsko eksplozivnimi sredstvi Slovenske vojske 2011: 13).

»Skupina za urejanje strelišča, vadišča, poligona pripravi strelišče, vadišče, poligon za izvedbo naloge enote. Delo skupine vodi vodja, ki se pravočasno seznanji z nalogo in se pripravi nanjo. Skupina za ureditev pripravi in postavi predpisano število ciljev skladno s programom vaje in streljanja. Nekatera stalna strelišča imajo zaposlene urejevalce strelišč« (Navodilo za streljanja in vaje z minsko eksplozivnimi sredstvi Slovenske vojske 2011: 13).

Skupina za zavarovanje s predpisanim številom vojakov med vajo in streljanjem izvaja zavarovanje strelišča, vadišča in poligona. Skupini za zavarovanje poveljuje vodja zavarovanja. Vodja zavarovanja se pravočasno pripravi na nalogo. Njegova dolžnost je pravočasno postaviti zavarovanje na mesta, določena z elaboratom strelišča, vadišča, poligona oziroma z načrtom varovanja. Med aktivnostjo enote stalno spremlja varovanje in o morebitnih spremembah seznanja vodjo streljanja (Navodilo za streljanja in vaje z minsko eksplozivnimi sredstvi Slovenske vojske 2011: 13).

Splošne dolžnosti skupine za zavarovanje:

- opazujejo dodeljene sektorje zavarovanja in v kolikor odkrijejo ljudi, živali ali vozilo poskrbijo, da se le-ti oddaljijo pred začetkom streljanja,
- v kolikor se v teku streljanja pojavijo ljudje ali živali v sektorju zavarovanja, takoj obvesti poveljnika zavarovanja,
- neprekinjeno opazujejo svoje sektorje zavarovanja,
- vzdržujejo radio zvezo in o stanju poročajo poveljniku zavarovanja,
- dolžnost opravljajo neprekinjeno do ukaza o prenehanju zavarovanja (Navodila za ravnanje na strelišču Poček).

»Ekipa za zdravstveno zagotovitev oziroma organizacija zdravstvene oskrbe poteka skladno z Navodilom o zagotavljanju zdravstvenega varstva na usposabljanjih Slovenske vojske. Mesto ekipe je v neposredni bližini ognjenega položaja. Ko se izvaja streljanje z večjih ognjenih položajev (npr. artilerijske enote), mora imeti vsak ognjeni položaj ustrezno zdravstveno zagotovitev. Pri bojnih streljanjih, delu z MES ali iskanju NUS je poveljnik dolžan poskrbeti za zdravstveno oskrbo, da zagotovi prvo pomoč in učinkovito zdravniško pomoč na kraju samem. Za preprečitev slušnih okvar so vse osebe, ki so na zelo hrupnem območju, dolžne uporabljati predpisana sredstva za zaščito sluha« (Navodilo za streljanja in vaje z minsko eksplozivnimi sredstvi Slovenske vojske 2011: 13).

»Skupina za uničevanje neeksplodiranih ubojnih sredstev – se imenuje za izvedbo vaj in streljanj, na katerih se uporabljajo bojni MES in izstrelki, ki vsebujejo eksplozivno polnitev. Skupina je sestavljena iz pirotehnik ali pripadnika, ki je opravil tečaj za uničevanje NUS, opazovalca mesta neeksplodiranih projektilov in vodje zavarovanja. Delo skupine vodi pirotehnik skladno z določili navodil in pravil za ravnanje z NUS« (Navodilo za streljanja in vaje z minsko eksplozivnimi sredstvi Slovenske vojske 2011: 13).

Pri izvedbi taktične vaje z bojnim streljanjem pehotnega oddelka je potrebno zagotoviti večino naštetih in opisanih organov streljanja. Poleg tega pa je obvezna tudi prisotnost zdravniškega osebja.

4.2 STRUKTURA (VSEBINA) ELABORATA USPOSABLJANJA

Za vsako taktično vajo z bojnim streljanjem pehotnega oddelka je obvezna izdelava elaborata strelskega usposabljanja. Elaborati za organizacijo in izvedbo zahtevnejših oblik usposabljanja so zbirke dokumentov, s katerimi se neposredno določi načrtovanje, organiziranje in izvedbe določene vsebine in oblike usposabljanja.

Ko je vodja aktivnosti sam pristojen za poveljevanje, se za organizacijo in izvedbo aktivnosti izdeluje ukaz za organizacijo in izvedbo skladno s prilogami. Tudi v tem primeru se izdeluje elaborat, vendar le v primerih, ko so za izvedbo aktivnosti zraven organizacijskih dokumentov potrebni najmanj še izvedbeni dokumenti. Če sam ukaz za organizacijo in izvedbo usposabljanja s prilogami zagotavlja vse potrebne dokumente za organizacijo in izvedbo usposabljanja, se elaborat ne izdeluje.

Krovni dokument pri izdelavi elaborata je ukaz za organizacijo in izvedbo.

Reference:

- pravila streljanj s pehotno oborožitvijo,
- elaborat strelišča,
- metodologija in načrtovanje IU,
- navodilo za usposabljanje poveljstev in enot SV
- pravila štabnega dela.

Elaborati zajemajo naslednje dokumente:

- organizacijske,
- vadbene,
- izvedbene.

Vzorec elaborata:

1. Naslovnica
2. Seznam vseh dokumentov (kazalo)
3. Organizacijski dokumenti
  - Ukaz za organizacijo
  - Ukaz za izvedbo s prilogami (najmanj 3)
4. Vadbeni dokumenti
5. Izvedbeni dokumenti
6. Ostali dokumenti

(Elaborat za organizacijo in izvedbo taktične vaje z bojnim streljanjem z AP FN 2000S)

Slika 3: Vrste dokumentov zajetih v elaboratu

zap. št.	VRSTA DOKUMENTA	ŠTEVILKA DOKUMENTA
I. ORGANIZACIJSKI DOKUMENTI ZA IZVEDBO		
1.	Ukaz NŠC za izvedbo streljanja	603-11/2008-178 z dne 09.12.2008
II. VADBENI DOKUMENTI		
1.	Ukaz NUE za premik	
2.	Načrt zvez	
III. IZVEDBENI DOKUMENTI		
1.	Ukrepi varstva pri delu in izvedbi streljanja na strelišču	
2.	Ukrepi varnosti in zaščite na terenskem IU	
IV. EVIDENCE		
1.	Udeleženci streljanja	
V. MTS		
1.	Načrt uporabe MTS za izvedbo streljanja	
2.	Seznam oborožitve	
VI. OSTALO		
1.	Priprave na izobraževanje in usposabljanje (opomnik)	
2.	Postopek izvedbe streljanja z AP FN F2000S na zap. št. 10 in TBS rafalno streljanje na zap. št. 1	
VII. ANALIZE, POROČILA		
1.		

Vir 6: Elaborat za organizacijo in izvedbo taktične vaje z bojnim streljanjem z AP FN 2000S, oddelek v napadu

Kratek povzetek sestave in vsebine, kaj vse mora vsebovati pravilno izdelan elaborat streljanja:

- 1 Naslovna stran dokumenta, ki jo opremimo:
  - z naslovom oblike usposabljanja, ki ga izvajamo,
  - stopnjo zaupnosti,
  - navedbo odgovorne osebe, ki dokument odobrava (zgornji levi kot),
  - kratice izdelovalca(-cev) dokumenta in kratice osebe, ki je dokument zapisala (spodnji levi kot),
  - odgovorno osebo, ki dokument predlaga v odobritev (spodnji desni kot),
  - navedbo subjektov, ki jim bomo dokument poslali (v vednost).
- 2 Seznam vseh dokumentov, ki jih elaborat vsebuje.
- 3 Organizacijski dokumenti:
  - osnovni akt poveljevanja, ki določa obliko usposabljanja, za katero izvedbeni dokument izdelujemo, organizacijo ter vsebino izvedbe (če je bil prejet od nadrejenega) – Ukaz za organizacijo,
  - akt poveljevanja, ki določa organizacijo – če ni ukaza za organizacijo, izvedbo usposabljanja, povelje za organizacijo in izvedbo s prilogami. Priloge so nižji akti poveljevanja, ki podrobno določajo določene elemente organizacije, izvedbe in vsebine usposabljanja.
- 4 Vadbeni dokumenti za določeno obliko usposabljanja, ki se izdelajo v fazi načrtovanja in organizacije usposabljanja. V primeru, ko gre za taktične aktivnosti (taktične vaje enot, poveljniške vaje) se vadbeni dokumenti izdelujejo kot bojni dokumenti nadrejenega (struktura je skladna s *Pravili štabnega dela*), v ostalih primerih pa za dokumente, ki ne določajo organizacije in izvedbe aktivnosti, ampak vsebinske dokumente, ki jih udeleženci potrebujejo za delo in so izdelani posebej za načrtovano aktivnost.
- 5 Izvedbeni dokumenti so dokumenti, ki jih udeleženci izobraževanja in usposabljanja izdelajo v času izvajanja usposabljanja. Če gre za taktično aktivnost so to bojni

dokumenti, ki jih vadbenci izdelajo na podlagi vadbenih dokumentov. Za boljšo prepoznavnost in lažjo uporabo jih označujemo in številčimo po posebnem pravilu.

- 6 Ostale dokumente razvrstimo po namembnosti: evidence, analiza, poročila o izvedenem usposabljanju (ki se priloži v dokument po izvedeni analizi). Za boljšo prepoznavnost in lažjo uporabo jih označujemo in številčimo po posebnem pravilu
(Elaborat za organizacijo in izvedbo taktične vaje z bojnim streljanjem z AP FN 2000S)

5 ZAKLJUČEK

Za streljanje lahko zagotovo trdimo, da je ena izmed temeljnih vojaških veščin. Da se usposabljanja izvajajo kar se da kakovostno in strokovno, pa je ključnega pomena priprava strelskega usposabljanja. Pri pripravi strelskega usposabljanja je pomembna celovitost, kar vključuje načrtovanje, organiziranost in brezhibno izvedbo. Pred izvedbo usposabljanja je zato potrebno poskrbeti za vso potrebno dokumentacijo, in sicer: ukaz za organizacijo, ukaz za izvedbo, navodilo in programi streljanj s pehotno oborožitvijo, ukaz za premik enote, učna priprava, elaborat strelišča, dnevnik streljanja, elaborat za organizacijo in izvedbo vaje. Potrebno je zagotoviti vse potrebne organe na strelišču kot so: sektorski vodja, častnik za varnost, varnostni nadzorniki, upravnik strelišča, urejevalci, vodja zavarovanja, sanitetni organ, upravljavec streliva, požarni opazovalec in zapisnikar.

Pri strelskem usposabljanju, vključno z izvajanjem taktične vaje z bojnim streljanjem pehotnega oddelka, so v obdobju po profesionalizaciji Slovenske vojske in od kar ima Slovenska vojska novo oborožitev ustrezno NATO standardom opazne bistvene spremembe predvsem na področju varnosti. Opazna je tudi sprememba do strelskega usposabljanja in bistveno boljša usposobljenost izvajalcev streljanj, to je inštruktorjev in poveljnikov. Vsak udeleženec na bojnem streljanju mora imeti pred tem uspešno opravljen test rokovanja z orožjem, s katerim se izvaja streljanje. Povečan je poudarek na strelskih urjenjih, saj se opravljajo letni osebni strelski testi. Za vsakega strelca pa se vodi tudi evidenca strelskih rezultatov. Neposredno pred izvajanjem strelskega usposabljanja mora vodja streljanja z udeleženci izvesti neposredne priprave, ponoviti postopke, ki se bodo izvajali med urjenjem, in udeležence seznaniti s splošnimi in posebnimi varnostnimi ukrepi.

Urjenje poteka postopno, in sicer od pripravljalnega streljanja pa vse do taktične vaje z bojnim streljanjem, ki predstavlja vrhunec strelskega in taktičnega usposabljanja kopenske vojske. Vojak ne sme pod nobenim pogojem izvajati taktične vaje z bojnim streljanjem, če pred tem ni postopoma dosegel vseh zahtevanih standardov na obveznem osnovnem bojnem strelskem urjenju. Taktične vaje z bojnim streljanjem pehotnega oddelka se lahko v Sloveniji izvajajo le na osrednjem vadišču Slovenske vojske Poček, kar pomeni, da je potrebno usklajevanje in predhodno načrtovanje, kdaj katera od enot Slovenske vojske izvaja tovrstna usposabljanja. Da urjenja potekajo v razmerah čim bolj podobnim realnim situacijam, pa Slovenska vojska uporablja in se usposablja tudi na drugih vadiščih izven meja Slovenije. Najpogosteje urjenja in vaje potekajo v Nemškem vadišču Hohenfels in Grafenwöhr ter v sosednji Madžarski na vadišču Várpalota.

Vse taktične vaje z bojnim streljanjem se morajo izvajati striktno v skladu z navodili za organizacijo in izvedbo streljanj v Slovenski vojski. Še posebej pozorni moramo biti na to, da se ne kršijo varnostni in nadzorni predpisi, saj lahko v preveliki želji po simulaciji realističnih razmer v zahtevnih taktičnih pogojih pride do nezgod.

LITERATURA

CESTNIK, Andrej, Predlog za izdelavo balistično varnostne ocene OSVAD. Postojna, 2007.

CESTNIK, Andrej. Priročnik za izdelavo balistično varnostne ocene pri načrtovanju streljanj in vaj z minsko eksplozivnimi sredstvi Slovenske vojske. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje.

ĆEVRIŽ, Drago in dr., Začasna navodila in programi za streljanje s pehotnim orožjem, Zvezek 1. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje.

Elaborat za organizacijo in izvedbo taktične vaje z bojnim streljanjem z AP FN 2000S, Oddelek v napadu.

Zakon o obrambi (Ur. l. RS, št.103/04-UPB-1). Navodila za usposabljanje poveljstev in enot Slovenske vojske, 2006.

Zakon o obrambi (Ur. l. RS, št. 103/2004 - UPB1). Navodilo za streljanja in vaje z minsko eksplozivnimi sredstvi Slovenske vojske, 2011.

Navodila za ravnanje na strelišču Poček.

Navodilo za ravnanje na osrednjem poligonu Slovenske vojske Postojna.

VIRI

MARKOVIĆ, Zvezdan (2011). Pomembnejši utrinki iz zgodovine Slovenske vojske od prevzema popolne suverenosti nad slovenskim ozemljem do danes – 20 let ponosni nase in v ponos Sloveniji. Vojaški muzej Slovenske vojske. Dostopno na: http://www.slovenskavojska.si/fileadmin/slovenska_vojska/pdf/sporocila/20let_zgod.pdf (10. 10. 2012).

SEZNAM SLIK IN TABEL

Slika 1: Osnovni elementi nevarne cone.....	11
Slika 2: Elementi parabole leta projektila	12
Slika 3: Vrste dokumentov zajetih v elaboratu	20
Tabela 1: Letno testiranje z orožjem (AP).....	7
Tabela 2: Pregled števila ljudi za izvedbo streljanja.....	14
Tabela 3: Pregled sredstev za izvedbo streljanja.....	15

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

AP – avtomatska puška
BEP – bojne enote pehote
BVO – balistično-varnostna ocena
CU – center za usposabljanje
Č – častnik
ČR – črta razvoja
DES – desetnik
GŠSV – Generalštab Slovenske vojske
IU – izobraževanje in usposabljanje
LOSO – letna osebna strelska ocena
LOST – letni osebni strelski test
LTO – letno testiranje z orožjem
MES – minsko eksplozivna sredstva
MS – materialna sredstva
NC – nevarna cona
NS – nadaljevalna streljanja
NŠČ – načelnik šole za častnike
NUE – načelnik učne enote
NUS – neeksplozirana ubojna sredstva
OSVAD – osrednje vadišče Slovenske vojske
ORS – ostali rodovi in službe
OVSU – osnovno vojaško strokovno usposabljanje
PČ – podčastnik
PDRIU – poveljstvo za doktrin razvoj izobraževanje in usposabljanje
PO – poveljnik oddelka
PPK – podpolkovnik
PROVOJ – profesionalna vojska
PS – pripravljalna streljanja
PSSV – Poveljstvo sil Slovenske vojske
RKB – radiološka, kemična, biološka ogroženost
RS – Republika Slovenija
SV – Slovenska vojska
TBS – taktična bojna streljanja
TVBS – taktična vaja z bojnim streljanjem
TVSU – temeljno vojaško usposabljanje
V – vojak

SEZNAM TUJIH IZRAZOV

BULLPUP – razred jurišnih pušk, ki imajo okvir s strelivom nameščen za prožilnim mehanizmom in ročajem. Prednost te vrste pušk je, da imajo dolgo cev ob majhni skupni dolžini orožja.

IZJAVA O AVTORSTVU ZAKLJUČNE NALOGE

Kandidat (ka) / Slušatelj (ica) (čin ime in priimek) des. Robert Gorenčič
izjavljam, da sem avtor/ica zaključne naloge z naslovom Taktične vaje z bojnim streljanjem
pehotnega oddelka, ki sem jo napisal/a pod mentorstvom ppk. Igorja iskrača.

S svojim podpisom zagotavljam da:

- je zaključna naloga izključno rezultat mojega lastnega dela,
- so vsa dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v zaključni nalogi, navedena oziroma citirana v skladu s SOP ŠČ za izdelavo in oblikovanje zaključne naloge na ŠČ,
- se zavedam, da je plagiatstvo kaznivo po Zakon-u o avtorskih in sorodnih pravicah, (uradno prečiščeno besedilo – ZASP UPB3, Uradni list RS, št. 16/2007, z dne [23. 2. 2007](#)), prekršek pa podleže tudi ukrepom disciplinske odgovornosti v skladu z Zakonom o obrambi in Pravili službe v Slovenski vojski,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo zaključno nalogo in moj status v Slovenski vojski.

S podpisom se odrekam vsem materialnim pravicam v zvezi z zaključno nalogo in dovoljujem uporabo zaključne naloge v študijske namene.

V Mariboru, dne 14. 11. 2012

Podpis: _____